

pavel, neženja

žarko zolotić

Ako se za vreme šahovske partije, usred uboge dimljive krčme, sa gramofona oglasi slomljeni glas pevača što zapoveda reči neke pretužne balade o neprežaljenoj dragoj iz mladosti, a uz to bahatni dilkoš nad šankom, nošen bljutavim zanosom pijanca, premda nepitan, naglas izjavi da ga „više nikad, nikad neće igrati nikakva, ni najprepredenija žena sveta“ — nemojte pomisliti da će Pavel, neženja, u ovom delikatnom, sumornom trenutku prevideti ključni potez za dobitak ili se diskretno mašiti za cigaretu. Ne, on neće niti kašljucniti niti podignuti svoj pogled strepnje, pogotovu ne oštinuti ili samurajski prostreliti onog neopreznog, morskog razuzdanka. Njegova ruka neće zadrhtati kada odmereno, gotovo rutinski, palcem i kažiprstom, kao pincom, prihvati damu na ploči, on neće čak ni izgubiti ovu partiju, čiju su poziciju vajni prognozeri odavno prorekli sasma izgubljenom. Ništa od svega toga. Samo će Pavelove blede usne, napukle po uglovima, iznenadno, lako zatirati, kao da će se, posle svih tih iskušenja neba, jeftino uplesti u mrežu i pokleknuti: kao da će se povesti za taktom muzike dirigovane šifrovanom porukom njegovog ukočenog, bez sumnje ukočenog no još živog srca, iz nutrine, bezbedno, nadasve bezbedno skrivenog sakoom, nekusnim džemperom na dugmad i rolkom što vonja, bajatom kožom, slojem masnog tikiva i rebrima, najposle svojom vlastitom košuljicom.

Ali umesto reči, brižljivo utkanih u tihu melodiju, sa njih će se, kao iz pesme, otkidati sablasni noćni ljljici (*Pterygistes noctula*), što će za nepun minut, ali manje, dupke zakrčiti unezverenu krčmu, do plafona.

KRIK KEPECA

Bojažljivo, sramno bojažljivo (a samo rekto — neprocenjivi dar bogova kuraži! — lascivno, čak arogantno) sanjati snove gorostasa, koje pokada čak i ne rastoči crv neverice, ali koje će još prvi zruci sunca, lažno obećavajući, izdajnički jednom rečju, razbiti o tvrdu hrid dotle naklonoga okeana moči, u bilion besformnih kapljica predatih nemom beznađu etera; potajno priželjkivati da se, u opštoj krađi vojničke opreme, neki bezobraznik lati baš naših cipela iz soške nalik obući za Pigmeje, a nakon toga podići nečuvenu dreku, začinjenu siktavim pretnjama; revnosno, i na najvatrenije izazove grmalja, što bljuju vatrom, glumiti gotovost na tuču, kojoj se ne zna, uopšte ne zna hoće li u njoj kapnuti kap krvi; stoječki, bez glasa, čak bez treptaja, trpeti šaljive novogodišnje, rođendanske i sve ine tobožnje poklone naših podnapitih, obesnih drugara, čiji je sadržaj izražen u jednoj u najmanju ruku podloj formi učtivosti — naime, ne u knjizi, gramofonskoj ploči, ili bombonjeri, već u centimetrima, gospodo moja draga! u najobičnijim centimetrima, desetim delovima decimetra, stotim metra, a ko zna kojim delovima

meridijana po Griniču; iz pera nekog naciji omiljenog prestoničkog žurnalista, punog pijeteta, upijati briljantne pasuse televizijske reportaže o nekom javnom, zaslužnom kepecu obasutom svim mogućim i nemogućim počastima, ordenima, lentama, medaljama, i pri tom, zatečen iznenadnom tišinom prijatelja, koji će već džentlmenki ignorisati ovaj lucidni čas, ne kašljucniti grcavo, ne zarumeniti se, čak niti ne upadljivo progutati pljuvačku — biti kepec, kojega samo naša gojazna i grudobolna, nadasve svadljiva majka zove Mihailom, a svi ostali, počev od džangrizljivih komšija, znanaca i poluznanaca, preko raskalašnih seoskih dilkoša, do gurmanski raspoloženih, uostalom neizbežnih zetova, kumova i prika: Miškom, čime ni u kom slučaju ne prizivaju dugorepi plen mačaka pred kojim se razbežavaju deca a histerišu devojčurci, već jedino i uvek nas, nadimkom. Ali, avaj, svaki put tako bolno, ukleto i bolno dvosmisleno da se nikada, ni uz najveću budnost i dovitljivost, s potpunom izvesnošću ne može biti načisto da li to s podsmehom, podrugljivo, ili pak ne, nipošto tako! već upravo suprotno, tepajući, tako reći od milošte.

povuci -potegni

danica vujkov

KONAC JE PUKAO, LOVAC U LONAC UPAO. Evo kraja. umesto početka. Evo srede. umesto petka. Utorak ne poznaje četvrtak, subota preskače nedelju. Ponedeljak prebira lovinu. Jedan — dva — tri — riiii! Na okupu su lovci svi. Šuma je maskirana. Šeširi okičeni pernatim trofejima. odela ispeglana. Puške podmazane — biće lovine! Psi — hajkači dobro vaspitani: svaki svoga lovca čuva od muve — upljuje.

Grupo — lovo — vode podeliše lovce. Poraniše pre zore. raspustiše pse. Iiii... najpre ćemo doručkoo-vaa-tiiii. Rakija vri. U kojem grmu zec leži. znamo svi. Ne moramo žuriti! Eto, zecu. to malo života! Ha, ha, hhaaa!

Gle gle! Zemljotres u našim nogama! Stoooj! Rov kopaj! Sve što stisneš: ne puuu-štaj! Lovci: na messs-tu — voljno! Lovačka torba kuva se u loncu dobrovoljno.

Salu na stranu. ali skoro nismo ovako dobro doluckovali. I lovci su zapevali: pucka lovcu zulji. a sesir ga krasii. Izucemo pusku. da odmorimo zulji. Sesire necemo skidati. Prazna puska najbolje pusa!

Letnji dan do podne. usred zime. Lovci su zapalili. Psi — hajkači leže u hladovini: nikad nisu imali za doručak — tri ručka!!

Znanje u čvor veži. sigurnosni pojas (ne) steži. — Ja ću ga se prvi dočepati! Živog ću ga oderati! U loncu se kuva lovačka torba. Konac se premo-tava. Kalem se kotrlja od jednog do drugog busena. Šiša se i prede šuma.

— Haaloooo! Haaloooo! Ovdje prvi lonac. Zdravo. brate preuzima vezu lonac — poklopac. Zec! U čijem ataru se lovi? Aaaaaa. taakooo!... U

redu... ako me pitaš, ja sam za paprikaš! Torba je torba: tanko, brate!... ako ste odlučili, svejedno je: neka bude torba, ali i — paprikaš!

Najvećom kašikom grabim, to znaš... Nema problema, predlog se prihvata.

Otvaraju se tesna vrata. Da, da... drške neće izneveriti brata... Torba — paprikaš, jedemo sve što skuvaš.

Letnji dan po podne. usred zime. Hor lovaca grebe zidove zardalih lonaca. Dno je probušeno, i duboko.

Gle, gle! Ispod busena nešto se promalja: grupo-lovo-vode mamurna glava. Uhh!... Još mi se spava... Glava spava. Zec u grmu čuti. Izvan sluha, glas viče: gde je početak priče?! Povuci — potegni. Poo-vuu-ciii — poo-tee-giiii. Poovuuuciii — pooooo-teeegiiii! KONAC SE SASTAVITI NE MOŽE.

Slovo A je kraj — početka, u većnom krugu Života. Da svet, ipak, ne propadne, jedini bože, namotavaj od ponedeljka, sve četiri strane sveta.

ZEMALJSKI RAŽANJ

Rajska vrata su srušena, i sotona će još hiljadu godina biti bez ulara — gospodara. Biser-kasa je nebo, ali nije zemlja. Zemlja je materijalističkoj sirotinji obećana! Zadvljena duša — tamnica tela. tamnica tela — zemaljska grobnica. Sotona u tamnici tela traži saveznika, ali onom ko poznaje zakon jedinstva, biser-kasa će se otvoriti, i SVET-LOST će ga zemaljske smrti poštedeti. U odlasku, anđeli su poručili: biser-kasu, u srcu čuvati! ? Ali, zemlja je zemlja. Ovdje, i sada! Zemlja je jedino izvesna! Materijalistička sirotinja otvara vrata tvrdim stomacima. Bog se iz rečnika briše. zemaljska kugla se, i dalje, okreće. Ali, vežite se! Iz dana u dan, ubrzanje je sve veće.

Istok — Zapad — Sever — Jug, meri se božiji dug. Gazda — gazdi, sluga — sluzi, raspodela prema zaslugi. Po šahovskoj tabli kralj tuđu senku vija, napuderisana kraljica, prazan krevet pretresa. Igra je samo igra! Sve se gubi, ništa se dobija. Tvrdi stomaci, dosetili su se novih pravila! Partija šaha, igra se za tepsiju pečenih pillica! Iiiii... Kokošarnici su se ispraznili. Iiii... Tepsiju u komšiluk poslati, pečat i dalje važi! Žvakati, žvakati! i — od igre ne odu-stajati!

Kvočka greje jaje, da se ne ohladi gnezdo, a šta će se u gnezdu izležti, ooo, pa to će, svakako videti budući (majčini) sinovi! Nema sumnje: pečat potvrđuje! Petlovi su na vreme pelcovani, dakle, sto — posto — zdravi! Kvočka od zaraznih bolesti nije bolovala, i propisno je sa svih strana potkovana.

Ali, sunce više ne izlazi. Kratki su i levi i desni rukavi, na odelu pucaju šavovi. Ooo, pa mi smo se, baš prilično ugojili! Stomaci su, i po mraku prohodni?! Kreć, cigla, blato? Ne, nee. neeeee! Tooo, ne!! Jednostavno: žumance i belance promeniće ime. Eto, to je sve! I — nije li isto, kao i pre?! Ne, ne. Tatice — mamiche! Pipamo po mraku — stomaku. Dečice! Tooo, ne! Da gladujete?! Ne, ne, i ne!! Slavićemo — skuvaćemo, i kvočku i jaje!

Dižu se viseći mostovi, na paklenoj vatri, zemaljski ražanj se vrti. Tvrdi stomaci, i taticini/mamicini stomaci, konačno su siti: srce preliveno krvlju, u slast su pojeli.

Anđeli nisu bili iznenađeni.

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5, telefon (021) 28-765 uređuju: silvija dražić, zoran derić, petru krdu, alpar lošonc, dorđe pisarev, miroljub radojković i slobodan radošević ★ glavni i odgovorni urednik franja petrinović ★ tehnički i likovni urednik cvetan dimovski ★ sekretar redakcije radmila gikić ★ lektor nirjana stefanović ★ članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojanić (predsednik), tania đurić, biljana cvjetković, rada čupić, dušan radak, boško ivkov, dušan mihailović, dušan patić, danica grubač, simon grabovac (delegati šire društvene zajednice), radmila gikić, radmila cvijanović lotina, vladimir kopicl, franja petrinović i čedomir keco (delegati izdavača) ★ izdaje nišro „dnevnik“, novi sad, bulevar 23. oktobra 31 ★ direktor nišro „dnevnik“ jovan smederevac ★ osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine ★ časopis finansira siz kulture vojvodine ★ rukopise slati na adresu: redakcija „polja“, novi sad, poštanski fah 190, žiro račun 65700—603—6324 nišro „dnevnik“ oour „redakcija dnevnika“, sa naznakom za „polja“ (godišnja pretplata. 2500 dinara, za inostranstvo dvostruko) ★ na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga ★ tiraž 2.000 primeraka

Polja